

Ante Kožul
Silvija Krpes
Krunoslav Samardžić
Milan Vukelić

MOJA³ ZEMLJA

Radni udžbenik iz geografije za sedmi razred osnovne škole

Udžbenik je namijenjen učenicima kojima je određen
primjereni program osnovnog odgoja i obrazovanja

2. izdanje

2024.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika

Ivan Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednik za Geografiju

Marko Labus

Recenzija

prof. dr. sc. Mirjana Lenčec

Renata Cvetkoski

Dalia Krešić

Lektura i korektura

Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Zorica Adamović

Izrada karata

Slaven Tomakić

Nikola Štambak

Ilustracija i fotografija

Slaven Tomakić

www.shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tehnička priprema

Alfa d. d.

Tisak

Denona d. o. o.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske:

KLASA: UP/I-602-09/21-03/00301, URBROJ: 533-06-21-0002, od 19. svibnja 2021. godine.

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem **001214370**.

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT
200 str.	420 g	265 mm (v) x 210 mm (š)

Digitalno izdanje dostupno je na internetskoj adresi **hr.mozaweb.com** ili putem aplikacije **mozaBook** za pametne uređaje s operativnim sustavima Android i iOS.

©Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive *mozaBook*, *mozaWeb* i *mozaLearn*, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

SADRŽAJ

1. OPĆA OBILJEŽJA EUROPE

5

1.1. Veličina, geografski smještaj i položaj Europe	6
1.2. Geološka starost i reljef Europe	13
1.3. Obale i mora Europe	19
1.4. Vode europskog kontinenta	27
1.5. Klimatska obilježja Europe	33

2. POLITIČKA I UPRAVNA ORGANIZACIJA EUROPSKOG PROSTORA

41

2.1. Politička slika Europe	42
2.2. Ujedinjavanje Europe	47
2.3. Suvremena Europa i svijet	54

3. DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE POSEBNOSTI EUROPE

59

3.1. Stanovništvo europskog kontinenta	60
3.2. Narodi, jezici i religije Europe	66
3.3. Europska jezgra i periferija	72

4. SREDNJA EUROPA

77

4.1. Živjeti u Alpama	78
4.2. Nizine koje okupljaju stanovništvo i gospodarstvo	84
4.3. Srednja Europa – sudar zapada i istoka Europe	88
4.4. Njemačka – gospodarska snaga Europe	94

5. JUŽNA EUROPA

99

5.1. Europsko Sredozemlje	100
5.2. Život uz more i krš	104
5.3. Održivi razvoj turizma	110
5.4. Italija – država neravnomjernog razvoja	116

6. JUGOISTOČNA EUROPA

121

6.1. Jugoistočna Europa – most između Europe i Azije	122
6.2. Mozaik naroda i kulture	126
6.3. Bosna i Hercegovina – multietnička država	131

7. ZAPADNA EUROPA

137

7.1. Zapadna Europa – suživot različitosti	138
7.2. Kolijevka industrijske revolucije i urbanizacije	143
7.3. Život uz more i od mora	149
7.4. Gospodarsko središte Europe	154

8. SJEVERNA EUROPA

161

8.1. Život na sjeveru	162
8.2. Prirodna bogatstva – osnova gospodarskog razvoja	168
8.3. Održivi razvoj sjevera	172

9. ISTOČNA EUROPA

179

9.1. Istočna Europa – kontinentalna regija	180
9.2. Gospodarska slika europskog istoka	186
9.3. Ruska Federacija	191

10. POJMOVNIK

197

TREĆI GEOGRAFSKI KORAK

Dragi učenice, draga učenice!
Nakon petog i šestog razreda,
stekao/stekla si brojne spoznaje o Zemlji,
ali i o svojoj domovini Hrvatskoj.
Vrijeme je za nova zajednička putovanja i
iznenađenja koje nosi gradivo sedmog razreda.
Ove ćeš godine detaljnije upoznati kontinent na
kojem živiš – Europu.
Želimo ti sretan put i ugodno druženje s
udžbenikom Moja Zemlja 3!

Autori Ante, Krunoslav, Milan i Silvija

OPĆA OBILJEŽJA EUROPE

1.

Naučit ćeš

→ objasniti geografski smještaj i utjecaj geografskog položaja na razvijenost Europe te opisati utjecaj Europljana na druge dijelove svijeta (GEO OŠ A.B.7.1.)

→ analizirati prirodno-geografska obilježja Europe i objasniti njihov utjecaj na naseljenost i gospodarske aktivnosti (GEO OŠ B.A.7.1.)

1.1. VELIČINA, GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ I POLOŽAJ EUROPE

Postoje različite teorije o tome kako je Europa dobila ime. U grčkoj mitologiji Europa je bila prekrasna fenička princeza u koju se zaljubio grčki bog Zeus.

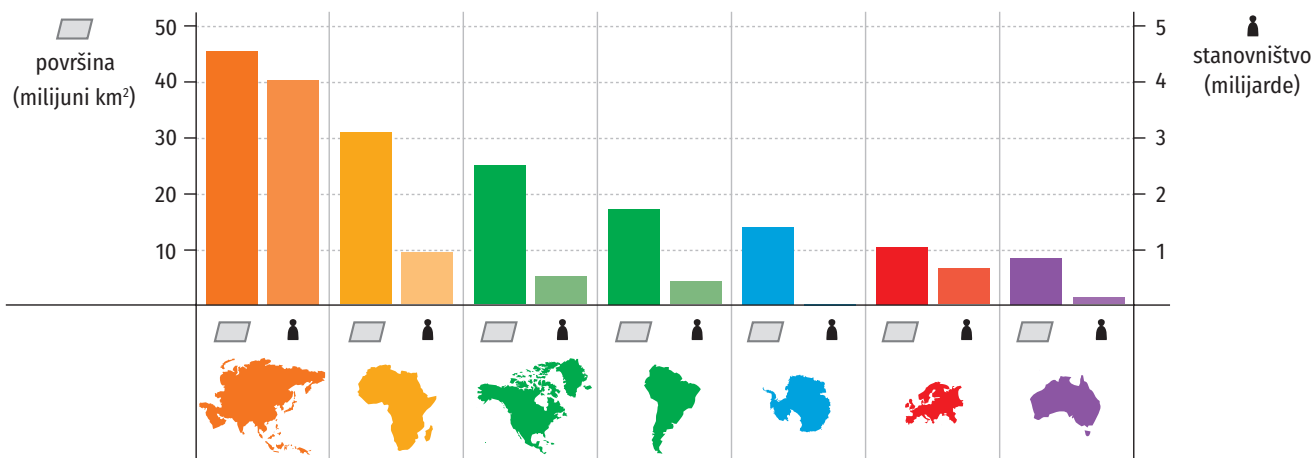

EUROPA I OSTALI KONTINENTI

Površina Europe je oko **10 milijuna** km².

Europa je gotovo najmanji kontinent, od nje je **manja** samo Australija.

Prema **broju** stanovnika **treći** je kontinent, iza Azije i Afrike. Zauzima 7 % površine svjetskog kopna.

↑ Kontinenti svijeta prema površini i broju stanovnika. Usporedi Europu s ostalim kontinentima prema površini i broju stanovnika.

EUROPA I OSTALI KONTINENTI

Europa je smještena **sjeverno od ekvatora**, a kroz nju prolazi i **početni meridijan**.

Kroz koji **europski grad** prolazi početni meridijan?

Najvećim dijelom nalazi se **istočno**, a tek **malim** dijelom zapadno od početnog meridijana.

Smještena je većinom u **sjevernom umjerenom pojasu**, zbog čega ima povoljne uvjete za naseljavanje i razvoj gospodarstva.

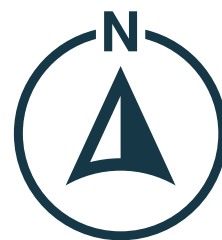
Najsjevernija je kopnena točka Europe **rt Kinnarodden** u Norveškoj, a **najjužnija rt Tarifa** u Španjolskoj.

Najzapadnija kopnena točka jest **rt Roca** u Portugalu, a **najistočnija** se nalazi na **sjeveru Urala** u Rusiji.

Nekim europskim državama pripadaju i pojedini **udaljeni otoci i otočne skupine** u Atlantskom oceanu (Grenland i dr.), Tihom oceanu (Francuska Polinezija i dr.), Arktičkom oceanu (Svalbard i dr.), Indijskom oceanu (Reunion i dr.), kao i dijelovi teritorija na Antarktici u Južnom oceanu.

Sjevernije od najsjevernijeg

Pri određivanju krajnjih točaka kontinenta može se uzeti u obzir kopnena ili otočna točka. Najsjevernija je kopnena točka Europe rt Kinnarodden. No ako tražimo najsjeverniju otočnu točku Europe, onda je to otočna skupina Svalbard koja administrativno pripada Kraljevini Norveškoj, a nalazi se otprilike između 74° i 81° sjeverno od ekvatora.

↑ Krajnje kopnene točke Europe

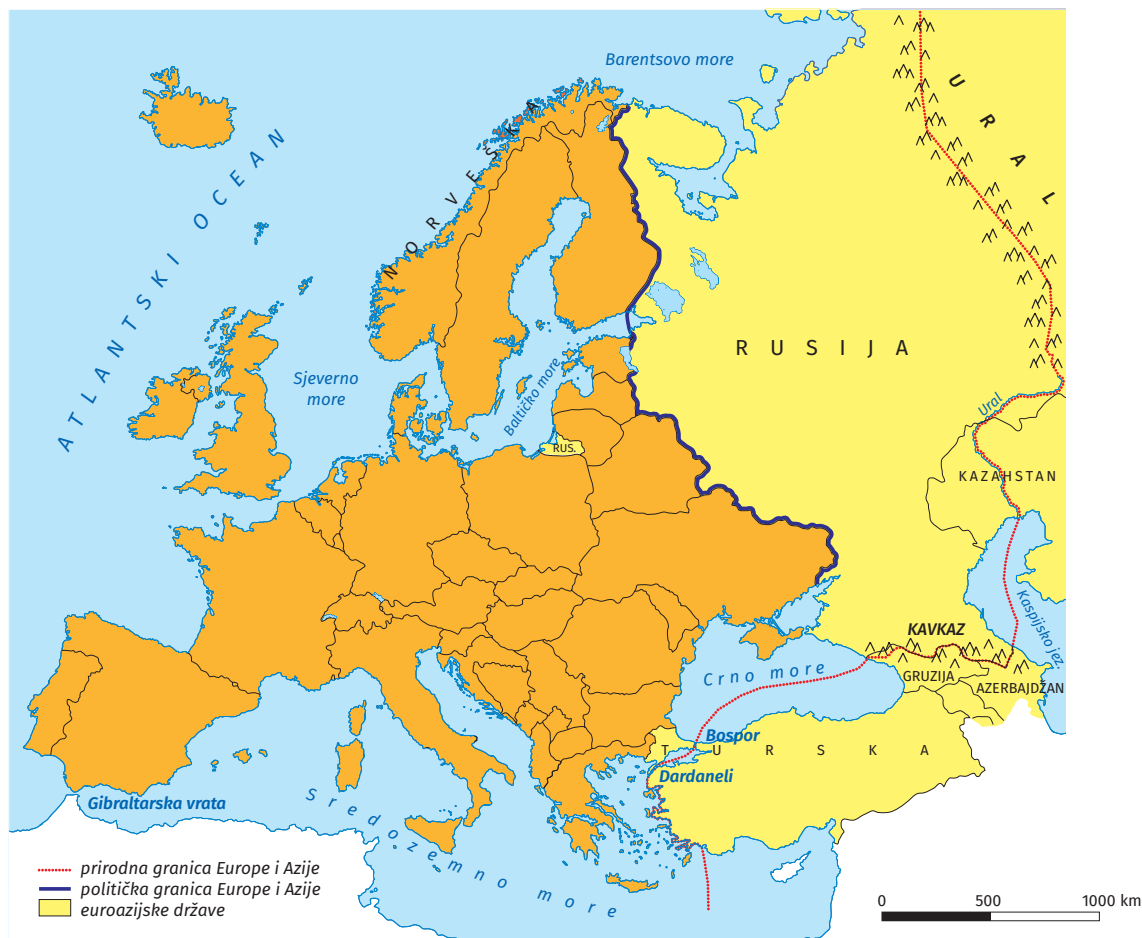
IAKO POVEZANI, TAKO RAZLIČITI

Europa i Azija čine najveću kopnenu cjelinu na Zemlji površine oko 55 milijuna km² – **Euroaziju**.

Granicu između Europe i Azije određujemo kao:

dogovorenu (prirodnu) granicu čini **gorje Ural, rijeka Ural, sjeverozapadna obala Kaspijskog jezera, planina Kavkaz, Crno more** te **morski prolazi Bospor i Dardaneli i Mramorno more između njih.**

Politička granica prati zapadnu granicu Rusije.

↑ Navedi koje države čine političku granicu Europe prema Aziji.

MORA ŠTO POVEZUJU

Europa je **prometno povezana** s ostalim kontinentima i ima značajnu ulogu u svjetskom gospodarstvu.

Nalazi se **između Azije i Afrike** te je okružena Arktičkim i Atlantskim oceanom te Sredozemnim morem.

Zato kažemo da ima **povoljan geografski položaj**.

MREŽA KOJA SPAJA

Važnu ulogu u povezivanju europskih država imaju **paneuropski prometni koridori**.

Deset paneuropskih prometnih koridora čini **mrežu cestovnih, željezničkih i plovnih (vodenih) pravaca**.

Važnost Hrvatske u prometnom povezivanju Europe u njezinu je tranzitnom položaju između Srednje i Jugoistočne Europe te izlazu na Jadransko more.

Paneuropski prometni koridor V. i paneuropski prometni koridor X.

najvažniji su u cestovnom i željezničkom, a **paneuropski prometni koridor VII.**, koji prolazi rijekom Dunav, u plovnom povezivanje Hrvatske s ostatkom Europe.

↑ Mreža europskih paneuropskih koridora. Pronađi krajnje točke prometnih koridora u koje je uključena Hrvatska.

EUROPA IZVAN KONTINENTA

Europski je **utjecaj** od 16. stoljeća prenesen i u ostale dijelove svijeta.

Europa se smatra **kolijevkom demokracije**.

Europski **jezici i latinično pismo** prevladavaju na svim kontinentima osim u Aziji i Africi.

U mnogim su državama svijeta europski jezici službeni.

Kršćanstvo, najraširenija religija svijeta, uglavnom se iz Europe proširilo po ostalim kontinentima.

Velik utjecaj Europe na ostale kontinente vidljiv je i u svjetskoj **kulturi i umjetnosti**.

↑ Tango i salsa primjer su miješanja europskih i američkih utjecaja u plesu i glazbi.

GEOGRAFSKE REGIJE EUROPE

ZAPADNA EUROPA

Ujedinjeno Kraljevstvo i Irska su otočne države.

Belgija i Nizozemska leže na obalama Sjevernog mora, a Francuska ima izlaz na Atlanski ocean i Sredozemno more. Monako izlazi na Sredozemno more, a jedino je Luksemburg kontinentalna država.

SJEVERNA EUROPA

Sjevernoj Europi pripadaju **Norveška, Island, Švedska, Finska, Danska, Estonija, Litva i Latvija.**

Gustoća naseljenosti je manja radi nepovoljnih klimatskih uvjeta. Prirodna bogatstva, **rude, nafta i zemni plin, kao i ribarstvo**, temelj su gospodarskog napretka.

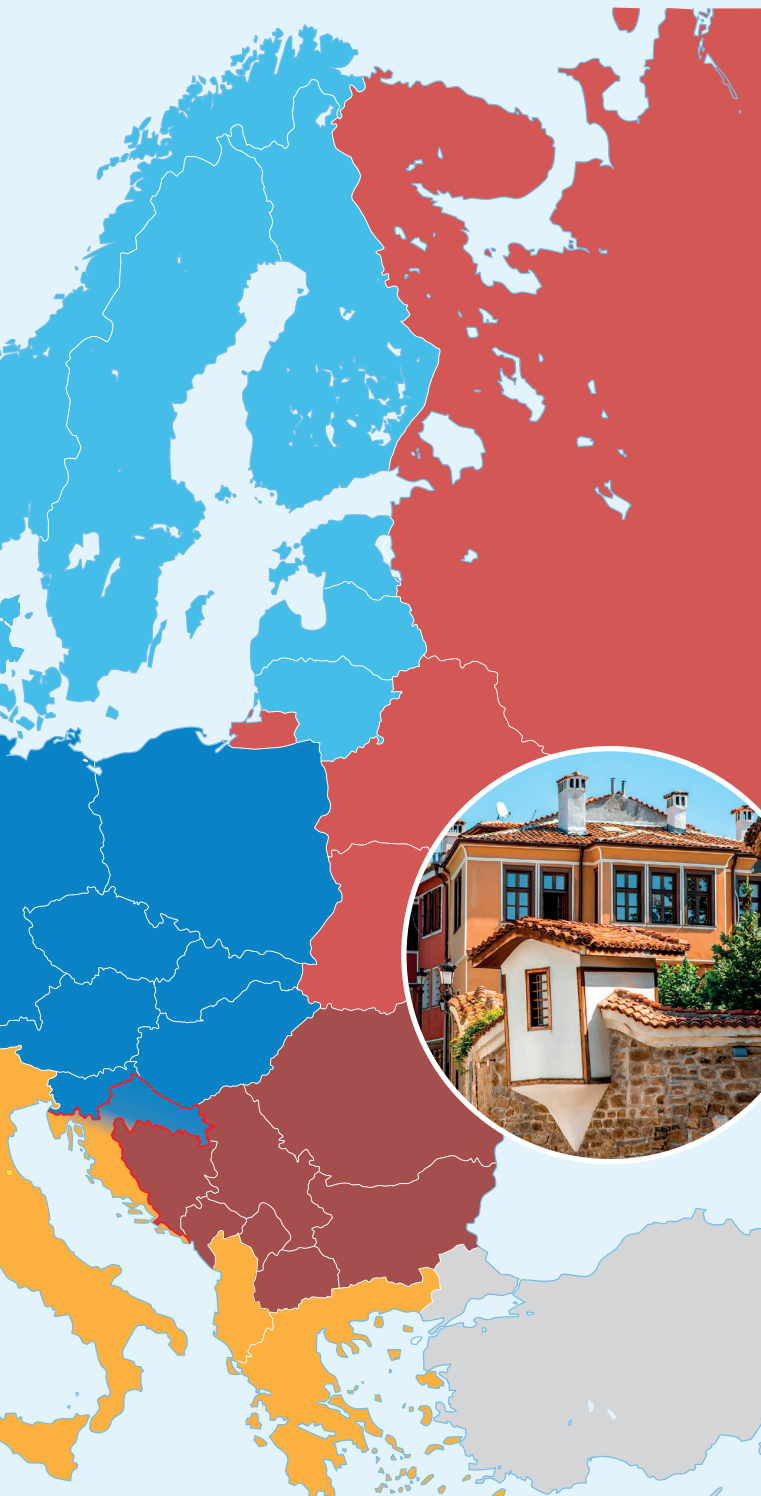
SREDNJA EUROPA

Okosnicu Srednje Europe čini **Njemačka**, gospodarski **najrazvijenija** europska država. Ostale su srednjoeuropske države **Švicarska, Lihtenštajn, Austrija, Slovenija, Poljska, Češka, Slovačka i Mađarska.** Alpski prostor je izazov prometnom povezivanju Europe.

- ZAPADNA EUROPA
- SJEVERNA EUROPA
- SREDNJA EUROPA
- JUŽNA EUROPA
- JUGOISTOČNA EUROPA
- ISTOČNA EUROPA

JUŽNA EUROPA

Italija, Vatikan, San Marino, Grčka, Albanija, Malta, Španjolska, Andora i Portugal države su sredozemnog kruga i pripadaju Južnoj Europi.

Suvremeni pokretač razvoja je **turizam**.

JUGOISTOČNA EUROPA

Rumunjska, Bugarska, Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Kosovo države su Jugoistočne Europe.

Česte političke i društvene nestabilnosti uzrok su slabijoj gospodarskoj razvijenosti. Prometne i povijesne veze s Azijom učinili su ovu regiju kulturnim, jezičnim i vjerskim mozaikom.

ISTOČNA EUROPA

U Istočnu Europu, prostorno **najveću** europsku regiju, ubrajaju se države koje su do 1991. bile u sastavu Sovjetskog Saveza (SSSR-a): **Rusija, Bjelorusija, Ukrajina i Moldavija**.

Glavna su prirodna obilježja **prostrane nizine** pogodne za proizvodnju žitarica te veliki **riječni tokovi** Volge, Dona i Dnjepra. To je **najslabije** razvijena regija.

Hrvatsku promatramo kao **srednjoeuropsku**, ali i **južnoeuropsku** državu. To je odraz snažnog utjecaja srednjoeuropskog i sredozemnog kulturno-civilizacijskog kruga.

UČIMO O EUROPI

Europa u malom

Mini-Europa **tematski je park** u Bruxellesu (Belgija) u kojem se nalazi 350 umanjenih spomenika i građevina iz osamdesetak europskih gradova.

Park sadrži i pokretne modele vlakova, mlinova i žičara pa čak i erupcije vulkana.

Ovo je jedino mjesto gdje možete posjetiti čitavu Europu.

U parku je maketa **zagrebačke crkve** svetog Marka.

Ponovi

1. U sljedećim zadacima **zaokruži točan** odgovor.

A. Koji je od ovih kontinenata **površinom manji** od Europe?

- a) Afrika
- b) Antarktika
- c) Australija

B. Koji od ovih kontinenata ima **više stanovnika** od Europe?

- a) Australija
- b) Azija
- c) Sjeverna Amerika

2. U sljedećim su rečenicama **podebljani** pojmovi **odvojeni kosim crtama**.
U svakom paru **zaokruži pojam** koji je **točan**.

A. Europa je u **potpunosti** smještena sjeverno od **ekvatora** / **sjeverne polarnice**,
a **kroz nju** prolazi i **sjeverna obratnica** / **početni meridijan**.

B. Europa se **najvećim** dijelom nalazi u **sjevernom umjerenom** / **sjevernom hladnom**
toplinskom pojasu.

ZAPAMTI!

- geografski smještaj Europe – sjeverno od ekvatora, istočno i zapadno od početnog meridijana.
- sjeverni umjereni klimatski pojas
Euroazija – jedinstveni prostor Europe i Azije
- dogovorena granica Europe i Azije
– gorje Ural, rijeka Ural, obala Kaspijskog jezera, Kavkaz, Crno more, Bospor I Dardaneli
- Europa ima povoljan geografski položaj europski utjecaj u svijetu
- kršćanstvo, latinica, raširenost europskih jezika

1.2. GEOLOŠKA STAROST I RELJEF EUROPE

Graditeljstvo je jedna od najvažnijih ljudskih djelatnosti. Osnovu građevinskog materijala čine **čvrsti kameni** materijali. Nekadašnje gradove opasavali su **kameni bedemi** kako bi stanovnike **obranili od napada**. Sada se ti materijali koriste za uređivanje.

KOLIKO JE STARA ZEMLJA?

Danas znanstvenici s velikom sigurnošću određuju starost Zemlje.

Zemljinu **geološku prošlost** dijelimo na razdoblja.

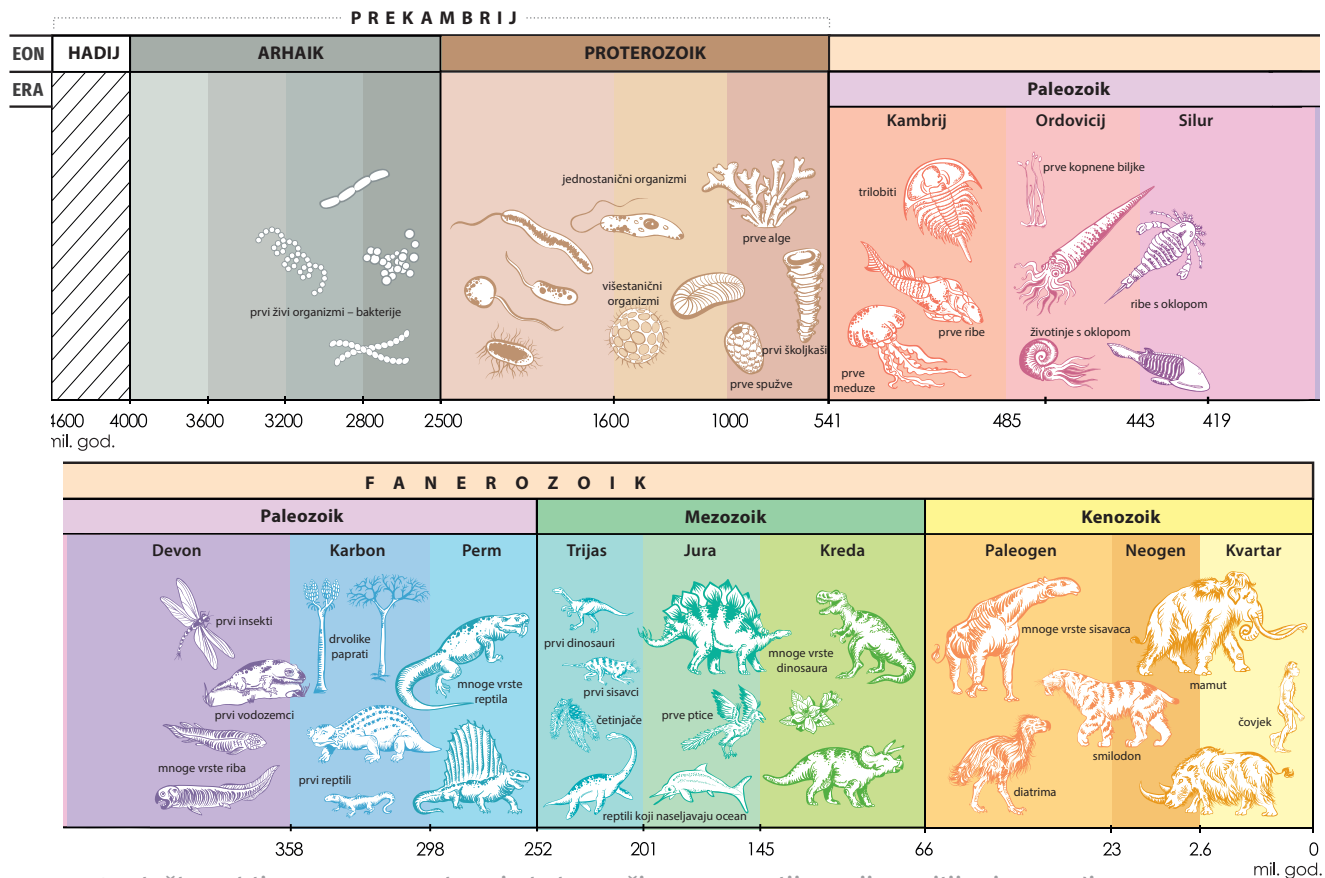
Najduže geološko razdoblje je **eon**.

Njegovo trajanje je i do nekoliko milijardi godina.

Eoni su **sastavljeni** od kraćih geoloških razdoblja koje nazivamo **ere**.

← Pangea je naziv za superkontinent koji je postojao tijekom era kasnog paleozoika i ranog mezozoika.

↑ Geološka tablica vremena pokazuje kako se život na Zemlji razvijao milijunima godina.

RAZNOLIKOST STIJENA

Zemljina površina sastavljena je od **različitih vrsta stijena**, koje se **razlikuju** načinom postanka, sastavom i svojstvima.

Struktura stijena je važna jer prema njoj možemo zaključiti o uvjetima njihova nastanka.

Prema postanku, razlikujemo **vulkanske** (magnatske ili eruptivne), koje nastaju hlađenjem lave, **taložne** (sedimentne ili eruptivne), koje nastaju taloženjem materijala i **preobražene** (metamorfne) stijene koje nastaju promjenom svojstava vulkanske i taložne stijene.

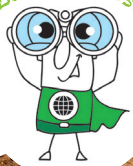

↑ Zbog svoje tvrdoće te velike otpornosti, mnoge ulice i trgovi popločeni su vulkanskom stijenom granitom.

→ Mramor, stijena koja nastaje preobrazbom vulkanskih i taložnih stijena, često se koristi u kiparstvu ili kao ukrasni kamen

Zanimljivost

Geologija

Geologija je znanost koja proučava građu, postanak i razvoj života te procese kojima je Zemlja oblikovana.

Geolozi ispituju kvalitetu i sastav tla te proučavaju stijene koje se koriste pri gradnji građevina i prometnica.

Čovjek je na Zemlji tek dvije sekunde

Ako povijest Zemlje zamislimo kao **jedan dan** (24 sata) čovjek bi se pojavio tek **dvije sekunde** prije kraja dana.

← Neke od najvećih znamenitosti u Hrvatskoj, poput amfiteatra u Puli, građene su od taložne (sedimentne) stijene vapnenca.

OD PRASTARE DO MLADE EUROPE

Najstariji dijelovi europskog kontinenta jesu **Baltički štit**, **Ukrajinski štit** i **Ruska platforma**.

Nastali su tijekom eona koji nazivamo **arhaik**.

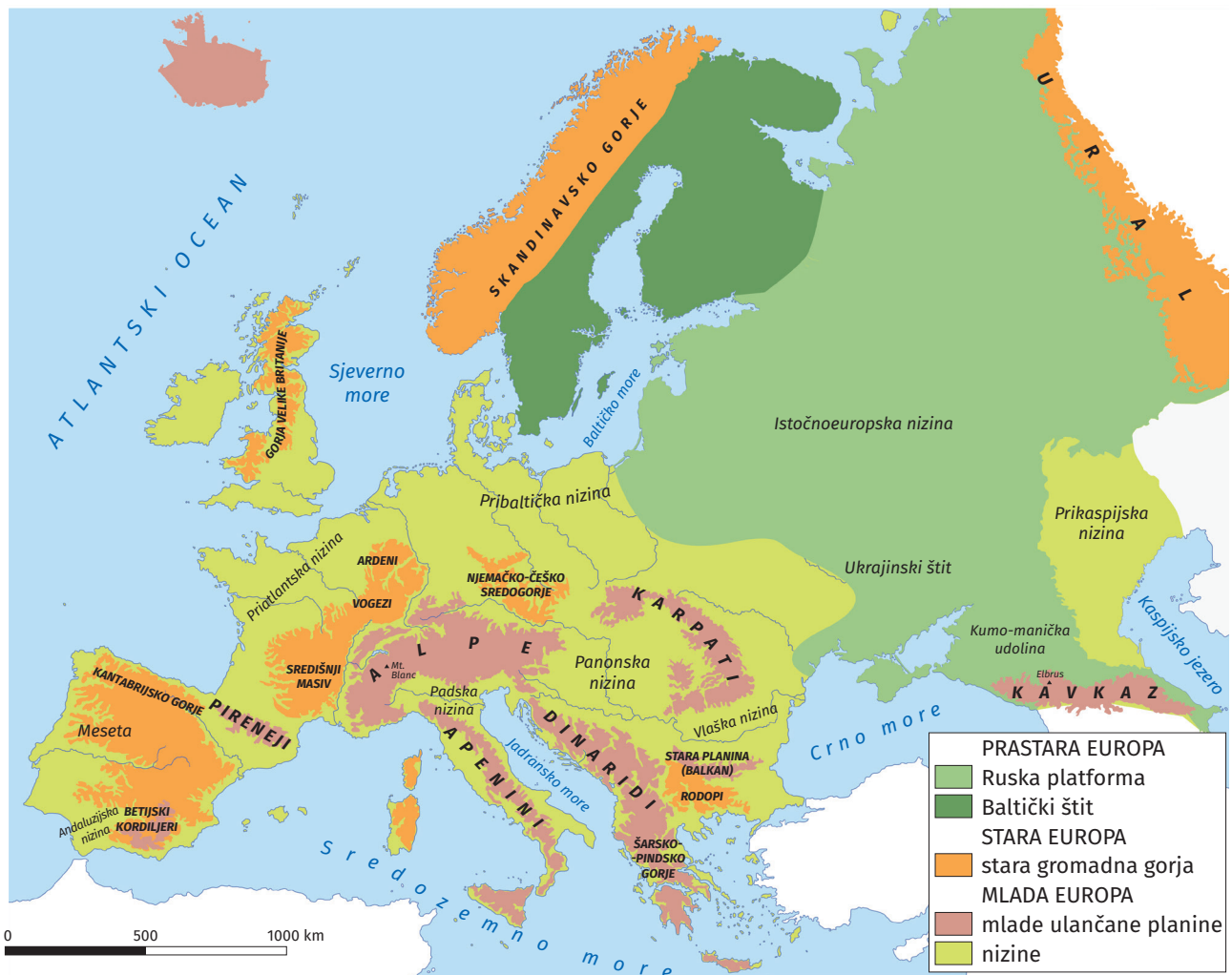
Na Ruskoj platformi ističe se i najveća europska nizina – **Istočnoeuropska nizina**.

Staru Europu oblikuju **stara gromadna gorja**.

To su **Ural**, **Skandinavsko gorje**, **gorja Velike Britanije i Irske**, **Njemačko-češko sredogorje**, **Središnji masiv**, **Ardeni**, **Vogezi**, **Kantabrijsko gorje**, **Meseta** i **Rodopi**.

U **paleozoiku** dolazi do razvoja biljnog svijeta na kopnu i prvih velikih šumskih zajednica.

Prisjeti se koja su **obilježja starih**, a koja **mladih** reljefnih uzvišenja.

↑ Reljefna raznolikost europskog kontinenta.

↑ Gorjem Ardenima u Belgiji prolaze mnogi prometni pravci te su pogodni za razvoj rekreativnog turizma.

Od **mladih** ulančanih **planina** ističu se **Betijski Kordiljeri**, **Pireneji**, **Alpe**, **Apenini**, **Dinaridi**, **Šarsko-pindsko gorje**, **Stara planina (Balkan)**, **Karpati** i **Kavkaz**.

U **kenozoiku** su nastale i **velike europske nizine** poput **Panonske**, **Padske**, **Andaluzijske**, **Vlaške**, **Pribaltičke**, **Priatlantske** te **Prikaspijske nizine**.

Riječ je o **gusto** naseljenim područjima u kojima živi velik dio europskog stanovništva.

Te su nizine značajne za razvoj prometa, industrije i poljoprivrede.

↓ Etna je, uz Vezuv i Stromboli, jedan od aktivnih vulkana u Italiji i najviši vulkan Europe.

UČIMO O EUROPI

Istra – dom dinosaura

Dinosauri su živjeli na prostoru Istre prije 80 do 140 milijuna godina.

Austrijanac Adolf Bachofen-Echt otkrio je 1934. godine njihove otiske na Velom Brijunu.

Kasnije su nađeni tragovi dinosauruskih stopa na otočićima oko Pule i Medulina. Smatra se da je Istru nastanjivalo barem desetak vrsta dinosaura.

ZAPAMTI!

- Zemljina je površina građena od stijena
- vulkanske, taložne i preobražene stijene
- geologija – znanost koja proučava građu Zemlje.
- Prastara Europa – Baltički i Ukrajinski štit, Ruska platforma
- staro gorje – Ural, Skandinavsko gorje, Rodopi, Ardeni, Vogezi, Meseta, Središnji masiv, Njemačko-češko sredogorje
- mlade planine – Alpe, Dinaridi, Karpati, Kavkaz, Pireneji, Stara Planina (Balkan)
- nizine - gusto naseljena područja: Panonska, Vlaška, Padska nizina

Ponovi

1. Odredi točnost tvrdnji.

Zaokruži slovo **T** ako je tvrdnja **točna**, a slovo **N** ako je tvrdnja **netočna**.

A. Eoni su sastavljeni od duljih razdoblja koja nazivamo ere .	T	N
B. Era u kojoj danas živimo naziva se kenozoik.	T	N
C. Pangea je naziv za kontinent koji je postojao tijekom ranog paleozoika i kasnog mezozoika.	T	N

2. U sljedećem zadatku **zaokruži slovo** ispred mlade ulančane planine.

- Dinaridi
- Središnji masiv
- Ural

3. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućih **slova** iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca.

- A. vulkanske stijene _____ nastaju preobrazbom zbog promjene svojstava
- B. preobražene stijene _____ nastaju hlađenjem magme ispod površine Zemlje ili lave na površini Zemlje
- C. taložne stijene _____ nastaju taloženjem materijala na kopnu ili u vodi
-

4. Prisjeti se izgleda **starih gromadnih gorja i **mladih ulančanih** planina. Skiciraj ih te navedi njihova **obilježja**.**

Prostor za crtanje i opis:

1.3. OBALE I MORA EUROPE

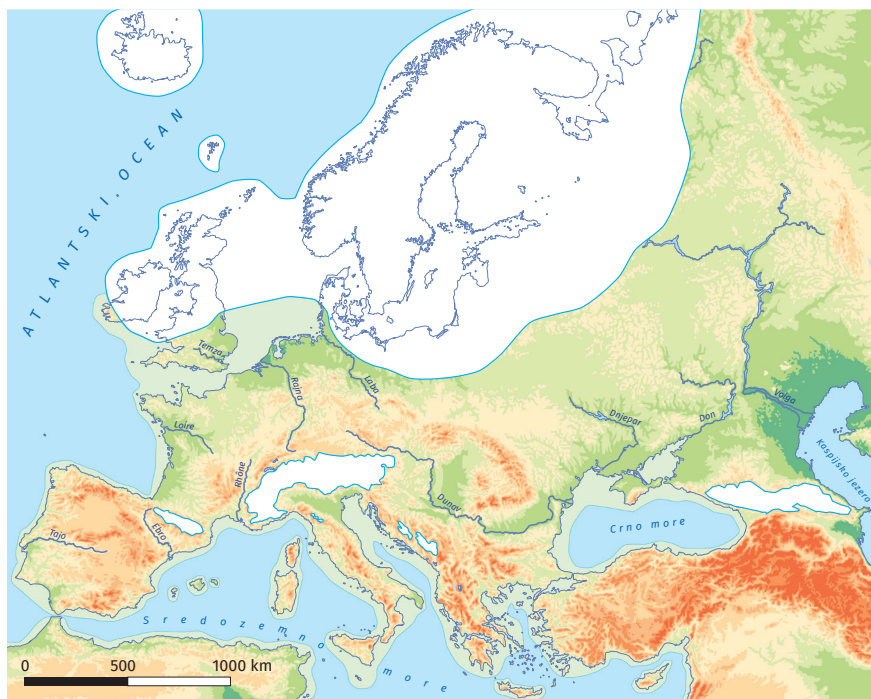
Brojne su **legende** o nastanku mora, obala i otoka. Jedna je od njih i legenda o **Kornatima** – jednoj od najrazvedenijih otočnih skupina u Europi. Prisjeti se kako ona glasi.

RAZVEDENA OBALA EUROPE

Morska obala izložena je svakodnevним promjenama zbog različitih prirodnih procesa i djelovanja čovjeka.

Velika promjena u izgledu obala Europe uslijedila je **nakon posljednjeg ledenog doba**.

← Otapanjem ledenih pokrova tijekom posljednjeg ledenog doba (prije 11 000 godina) razina mora podigla se za oko 120 metara, što se odrazilo na današnji izgled europske obale.

Klimatske promjene

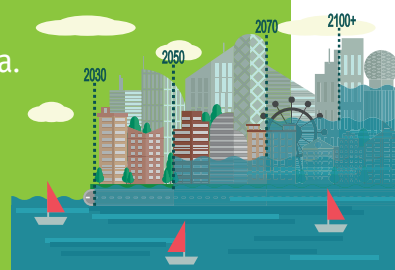
Sadašnji izgled obala Europe **promijenit će se** ubrzano pod utjecajem klimatskih promjena. To će utjecati na promjene **razine mora**.

Od 1980. do 2020. godine razina mora porasla je u prosjeku za 10 centimetara.

Na sjeveru Europe razina mora povećala se za 9 cm (Danska), a na jugu Europe 18 cm (Francuska).

Prema procjenama znanstvenih organizacija, razina mora bi mogla narasti između **60 i 80 centimetara do 2100. godine**.

Mnogi gradovi na obali biti će poplavljeni.

Europa ima izrazito **razvedenu obalu** s puno zaljeva, uvala, poluotoka i otoka.

Otoci i poluotoci čine **jednu trećinu** površine Europe. Površinom je **najveći** europski otok **Velika Britanija**, dok su ostali veći otoci **Island**, **Irska**, **Sicilija**, **Korzika**, **Sardinija** i **Kreta**.

Na **sjeveru** Europe nalazi se površinom najveći europski poluotok – **Skandinavski poluotok**.

Veličinom se ističu i **Pirenejski poluotok**, **Apeninski poluotok**, **Peloponez**, **Krim** i poluotok **Kola**.

↑ Fjordovi, zaljevi nastali radom ledenjaka, prepoznatljiv su simbol Norveške.

↑ Otoci i poluotoci Europe